

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ****ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ*****«Εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων»*****I. Γενικές Παρατηρήσεις**

A. Με το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, εισάγεται στην ελληνική έννομη τάξη ο θεσμός της οργανωμένης εξωδικαστικής διαδικασίας για τη συνολική και μακροπρόθεσμη ρύθμιση των χρεών των ελληνικών επιχειρήσεων, οι οποίες, όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση, «εξαιτίας της οξύτατης και χρονικά μακράς οικονομικής κρίσεως, αδυνατούν να εξυπηρετήσουν όλες τις συσσωρευθείσες οφειλές τους προς τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα». Στόχος του υπό ψήφιση νομοσχεδίου είναι η ρύθμιση των οφειλών προς οποιονδήποτε πιστωτή (πιστωτικά ιδρύματα, φορολογικές αρχές, φορείς κοινωνικής ασφάλισης, προμηθευτές κ.ά.), εφόσον αυτές προέρχονται από την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας του οφειλέτη είτε, στις περιπτώσεις που ο οφειλέτης έχει ατομική επιχείρηση, από άλλη αιτία. Επισημαίνεται ότι η διαδικασία εξυγίανσης που προβλέπεται στα άρθρα 99 επ. του Πτωχευτικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 4446/2016 (Φ.Ε.Κ. 240), καθώς και η εξωδικαστική ρύθμιση οφειλών του ν. 4307/2014 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 246) είναι, σήμερα, οι μόνοι υφιστάμενοι τρόποι ρύθμισης των χρεών των επιχειρήσεων.

B. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, μετά τη επεξεργασία του από τη Διάρκη Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, αποτελείται από δεκαοκτώ (18) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου που αφορά στην έναρξη

ισχύος του νομοθετήματος.

Συγκεκριμένως, με το άρθρο 1 καθορίζεται ο σκοπός του υπό ψήφιση νομοσχεδίου και ορίζονται οι βασικές έννοιες των ρυθμίσεών του. Με το άρθρο 2 καθορίζονται το πεδίο εφαρμογής του νομοσχεδίου όσον αφορά στα πρόσωπα τα οποία έχουν δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση υπαγωγής στην εξωδικαστική διαδικασία ρύθμισης οφειλών καθώς και οι απαιτήσεις που δύνανται να ρυθμισθούν.

Περαιτέρω ορίζονται τα κριτήρια για την καταρχήν υπαγωγή στη διαδικασία (άρθρο 3), περιγράφεται η διαδικασία υποβολής της αίτησης υπαγωγής στη ρύθμιση για τις επιχειρήσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 και πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 3 (άρθρο 4), περιγράφεται αναλυτικώς το περιεχόμενο της αίτησης και απαριθμούνται τα δικαιολογητικά και τα έγγραφα που τη συνοδεύουν (άρθρο 5).

Με το άρθρο 6 ρυθμίζονται η διαδικασία διορισμού του συντονιστή, η προθεσμία και οι λόγοι τυχόν αποποίησης του, και ο τρόπος σύστασης του μητρώου συντονιστών που θα τηρείται στην Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους. Εν συνεχεία καθορίζονται τα επόμενα στάδια της διαδικασίας από τον έλεγχο της αίτησης μέχρι την κοινοποίησή της στους πιστωτές (άρθρο 7), οριοθετείται και περιγράφεται λεπτομερώς η διαδικασία της διαπραγμάτευσης από το στάδιο της δήλωσης συμμετοχής των πιστωτών έως και τη σύναψη της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών (άρθρο 8), απαριθμούνται οι υποχρεωτικοί κανόνες κατάρτισης και σύναψης της σύμβασης (άρθρο 9), καθορίζεται η αμοιβή του συντονιστή και οι υπόχρεοι καταβολής της (άρθρο 10), οι προϋποθέσεις και η διαδικασία του διορισμού εμπειρογνώμονα (άρθρο 11), και η διαδικασία της δικαστικής επικύρωσης της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών (άρθρο 12).

Το άρθρο 13 περιλαμβάνει ρύθμιση για την αυτοδίκαιη αναστολή λήψης μέτρων ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της περιουσίας του οφειλέτη. Στο άρθρο 14 καθορίζονται οι συνέπειες της μη τήρησης της συμφωνίας ρύθμισης από τον οφειλέτη.

Στο άρθρο 15 θεσπίζονται ειδικότεροι υποχρεωτικοί κανόνες που διέπουν τη συμμετοχή του Δημοσίου και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης στον Εξωδικαστικό Μηχανισμό Ρύθμισης Οφειλών.

Στο άρθρο 16 περιγράφονται οι λειτουργίες της ψηφιακής πλατφόρμας ηλεκτρονικής υποβολής και διαχείρισης αιτήσεων, μέσω της οποίας θα διεξάγεται η διαδικασία εξωδικαστικής ρύθμισης των σχετικών οφειλών, και στο άρθρο 17 παρέχεται η δυνατότητα σε περισσότερα πιστωτικά ή χρηματοδο-

τικά ιδρύματα ή εταιρείες του ν. 4355/2015 (Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων) να συνεργάζονται μεταξύ τους, να ανταλλάσσουν πληροφορίες και να υποβάλλουν κοινή πρόταση προς τον οφειλέτη.

Τέλος, με το άρθρο 18 ορίζεται η έναρξη ισχύος του νομοσχεδίου η οποία, με την εξαίρεση ορισμένων διατάξεων του η ισχύς των οποίων αρχίζει από τη δημοσίευσή του, προσδιορίζεται στους τρεις μήνες από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 6 «πιστωτές οι απαιτήσεις των οποίων: (α) δεν υπερβαίνουν ατομικά για κάθε πιστωτή το ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ και ποσοστό ενάμισι τοις εκατό (1,5%) του συνολικού χρέους του οφειλέτη και (β) δεν υπερβαίνουν αθροιστικά το ποσό των είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) ευρώ και ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του συνολικού χρέους του οφειλέτη δεν συμμετέχουν στη διαδικασία του παρόντος νόμου και δεν δεσμεύονται από τη σύμβαση αναδιάρθρωσης οφειλών». Παραλλήλως προβλέπεται ότι εάν οι απαιτήσεις των πιστωτών της περίπτωσης (α) υπερβαίνουν αθροιστικώς τα όρια της περίπτωσης (β), δεν συμμετέχουν στη διαδικασία οι πιστωτές με τις μικρότερες απαιτήσεις.

Με αυτόν τον τρόπο, το σχέδιο νόμου εξαιρεί από το πεδίο της ρύθμισης εξωδικαστικών οφειλών και από ενδεχόμενη επιβάρυνση τους λεγόμενους «μικρούς πιστωτές» μιας επιχείρησης. Κατά την αιτιολογική έκθεση, «κατά κανόνα η ρύθμιση των απαιτήσεών τους δεν είναι κρίσιμη για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας της επιχείρησης [ενώ] η μη συμμετοχή τους στη διαδικασία επιλύει ζητήματα συντονισμού και οργάνωσης» της διαδικασίας.

Παρατηρείται εν προκειμένω ότι η εν λόγω εξαίρεση δεν παύει να αποτελεί κάμψη της ίσης μεταχείρισης των πιστωτών, το δε κριτήριο του ύψους της απαίτησης, και μάλιστα στο ύψος των δύο εκατομμυρίων ευρώ, αφ' εαυτού δεν συναρτάται προς τη φύση της υποκείμενης έννομης σχέσης, το οικονομικό μέγεθος του πιστωτή, τον ζωτικό δεσμό του πιστωτή με την επιβίωση της επιχείρησης, και γενικότερα με κριτήρια που πιστοποιούν το άξιο ιδιαίτερης προστασίας της απαίτησης. Μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις (βλ. παράδειγμα στην αιτιολογική έκθεση), ελαφρές διαφοροποιήσεις ως προς το ύψος της απαίτησης αποβαίνουν κρίσιμες στη συνολική αντιμετώπι-

σή της (απαίτηση 12.000 Ευρώ μετέχει στη διαδικασία, ενώ απαίτηση 10.000 Ευρώ εξαιρείται και ικανοποιείται αναγκαστικώς).

Σημειώνεται εξ άλλου, ότι ζήτημα μπορεί να προκύψει ως προς την βάση υπολογισμού των ανωτέρω ποσοστών, αν, δηλαδή, τα ποσοστά αυτά θα υπολογίζονται επί τη βάσει των συνολικών οφειλών που δηλώνει ο οφειλέτης στην αίτηση υπαγωγής στη ρύθμιση, των συνολικών οφειλών όπως προκύπτουν από τις δηλώσεις των πιστωτών που προτίθενται να συμμετάσχουν στη διαδικασία (άρθρο 8 παρ. 1) ή επί τη βάσει των συνολικών οφειλών οι οποίες τελικώς θα επαληθευθούν από το αρμόδιο δικαστήριο του άρθρου 12.

Τέλος, σημειώνεται ότι ο αποκλεισμός των «μικρών πιστωτών» είναι αυτόματος και δεν παρέχεται η δυνατότητα στα μέρη που συμμετέχουν στη διαδικασία να επικαλεσθούν το ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η μη συμμετοχή και η άμεση ικανοποίηση των «μικρών πιστωτών» δυσχεραίνει την επίτευξη βιώσιμης ρύθμισης των λοιπών οφειλών, ενώ η συμμετοχή τους (ή η συμμετοχή ορισμένης κατηγορίας από αυτούς) δεν θα επιβάρυνε τη διαδικασία.

2. Επί των άρθρων 2 και 15

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του νομοσχεδίου, δυνατότητα υπαγωγής στη διαδικασία εξωδικαστικής ρύθμισης έχει «κάθε φυσικό πρόσωπο με πτωχευτική ικανότητα και κάθε νομικό πρόσωπο το οποίο αποκτά εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, σύμφωνα με τα άρθρα 21 και 47 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος». Ωστόσο, καθώς το νομοσχέδιο αποσκοπεί στην εξωδικαστική ρύθμιση χρηματικών οφειλών προς το σκοπό εξασφάλισης της βιωσιμότητας του οφειλέτη (άρθρο 1 παρ. 1) και θεσπίζει προς τούτο αυτοτελές, σε σχέση με το πτωχευτικό δίκαιο, ρυθμιστικό πλαίσιο, δημιουργείται προβληματισμός γιατί εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα κατά την έννοια του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, χωρίς να έχουν την πτωχευτική ιδιότητα, όπως τα πρόσωπα που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα. Επισημαίνεται, βεβαίως, στην αιτιολογική έκθεση ότι τα εν λόγω πρόσωπα υπάγονται στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών. Κατά τούτο, ερωτάται αν δικαιολογείται διάσπαση κατά τα ανωτέρω στην αντιμετώπιση των φυσικών προσώπων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Συναφώς, παρατηρείται ότι το άρθρο 15 παρ. 21 προβλέπει τη δυνατότητα του δημοσίου και των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, μετά από αίτηση οφειλέτη που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα, αλλά στερείται της πτω-

χευτικής ικανότητας, να προτείνουν στον οφειλέτη ρυθμίσεις ανάλογες με αυτές που αποδέχονται ή αντιπροτείνουν στο πλαίσιο της διαδικασίας εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών. Σημειώνεται ότι αυτή η δυνατότητα αφορά μόνο σε οφειλές προς το δημόσιο ή τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, ενώ δεν προσδιορίζονται τα κριτήρια βάσει των οποίων οι φορείς αυτοί ασκούν τη σχετική διακριτική ευχέρεια.

3. Επί του άρθρου 3

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του νομοσχεδίου, οφειλέτης ο οποίος δεν έχει καθαρό θετικό αποτέλεσμα προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων σε μία τουλάχιστον από τις τελευταίες τρεις χρήσεις (ή, διαζευκτικώς, θετική καθαρή θέση, εάν τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα), δεν δικαιούται να ενταχθεί στη διαδικασία εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών. Ωστόσο, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, η πλήρωση των όρων του άρθρου 2 «αποτελεί μία πρώτη ένδειξη λειτουργικής βιωσιμότητας του οφειλέτη». Δεδομένου ότι οι τρεις τελευταίες χρήσεις αφορούν σε περίοδο βαθιάς οικονομικής κρίσης, ότι το κριτήριο δεν λαμβάνει υπόψη το ύψος των ζημιών (που ενδέχεται να είναι μικρές σε σχέση με τις δυνατότητες της επιχείρησης) ή άλλα συναφή δεδομένα, και ότι ο αποκλεισμός κατηγορίας οφειλετών από την πρόσβαση στη διαδικασία είναι σύμφωνος με την αρχή της ισότητας μόνον εάν στηρίζεται σε αντικειμενικά, πρόσφορα και αναγκαία κριτήρια, γεννάται προβληματισμός εάν ο απόλυτος χαρακτήρας του κριτηρίου ανταποκρίνεται στον σκοπό της θεσπιζόμενης διαδικασίας.

4. Επί του άρθρου 6

Με το άρθρο 6 παρ. 4 και 5 προβλέπεται ότι στο μητρώο συντονιστών εγγράφονται κατά προτεραιότητα διαπιστευμένοι μεσολαβητές του ν. 3898/2010, καθορίζεται κλειστός αριθμός συντονιστών ανά περιφέρεια, και προβλέπεται διαδικασία κλήρωσης σε περίπτωση που οι αιτήσεις εγγραφής υπερβούν σε αριθμό τις υπό κάλυψη θέσεις συντονιστών. Παράλληλα, στην παρ. 5 προβλέπεται, επικουρικώς, η εγγραφή δικηγόρων, σε περίπτωση που δεν καλυφθούν οι θέσεις από διαπιστευμένους διαμεσολαβητές.

Σημειώνεται ότι, όπως αναφέρει και η αιτιολογική έκθεση (άρθρο 10), ο ρόλος του συντονιστή διαφέρει ουσιωδώς από τον ρόλο του διαμεσολαβητή. Δεν είναι επομένως εμφανής ο λόγος για τον οποίο η πιστοποίηση δικηγόρου ως διαμεσολαβητή αποτελεί αναγκαίο όρο προκειμένου αυτός να εγ-

γραφεί ως συντονιστής, δοθέντος μάλιστα ότι κατά την παρ. 8 προβλέπεται ειδική διαδικασία κατάρτισης των συντονιστών. Πέραν τούτου, ο αριθμητικός περιορισμός ως προς την εγγραφή στο μητρώο συντονιστών συνιστά μέτρο εν δυνάμει περιοριστικό της επαγγελματικής ελευθερίας των ενδιαφερόμενων προσώπων. Ο αριθμητικός περιορισμός ενδεχομένως συναρτάται με την ανάγκη κατάρτισης των συντονιστών (άρθρο 10) και την παροχή κινήτρων. Πάντως, μπορεί να γεννηθεί προβληματισμός ως προς την αναγκαιότητα αμφοτέρων των ανωτέρων περιορισμών, ιδίως μάλιστα για τις περιπτώσεις στις οποίες τον διορισμό αποφασίζει η πλειοψηφία των πιστωτών (βλ. άρθρο 8 παρ. 14, το οποίο, ενδεχομένως, για να αντιμετωπίσει αυτήν τη δυσχέρεια, δίνει τη δυνατότητα στους πιστωτές να ορίζουν και άλλο πρόσωπο, μη εγγεγραμμένο στο μητρώο συντονιστών, προκειμένου να συνεπικουρεί τον νέο συντονιστή στα καθήκοντά του). Συναφώς, για την τελευταία αυτή περίπτωση, δεν είναι εμφανής ούτε ο λόγος για τον οποίο θα έχει εφαρμογή η παρ. 2 του άρθρου 6, κατά την οποία δεν επιτρέπεται ο διορισμός ως συντονιστή του ίδιου προσώπου σε περισσότερες από μία αιτήσεις, αν προηγουμένως δεν έχει εξαντληθεί η δυνατότητα διορισμού των λοιπών εγγεγραμμένων στο μητρώο.

5. Επί των άρθρων 9 και 12

1. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 εδ. (α), οι ρυθμίσεις της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών «δεν επιτρέπεται να φέρουν οποιονδήποτε πιστωτή σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτήν στην οποία θα βρισκόταν σε περίπτωση ρευστοποίησης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, στο πλαίσιο διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, σύμφωνα με το άρθρο 977 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας». Κατά την αιτιολογική έκθεση, αυτός ο κανόνας αποδίδει «τη διεθνώς αναγνωρισμένη αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών». Εξ άλλου, η τυχόν παραβίαση του κανόνα αποτελεί, άνευ ετέρου, λόγο απόρριψης του αιτήματος δικαστικής επικύρωσης της σύμβασης (άρθρο 12 παρ. 6 εδ. (α)).

Προβληματισμός δύναται να εγερθεί στον βαθμό που, τόσο η κρίση περί μη χειροτέρευσης της θέσης του πιστωτή, όσο και η κρίση ως προς την οικονομική θέση σε περίπτωση ρευστοποίησης, προϋποθέτουν τεχνική/οικονομική εκτίμηση, η οποία, ως εκ της φύσεώς της είναι δυσχερής και επιδεκτική αμφισβήτησης. Ο απόλυτος τρόπος με τον οποίο διατυπώνονται τα σχετικά κριτήρια μπορεί να προκαλέσει ανασφάλεια δικαίου, θέτοντας κα-

ταρχάς και καταρχήν εν αμφιβόλω το κύρος της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών κατά την κατάρτισή της, και, αφετέρου, δυσχεραίνοντας την αξιολόγηση του αρμόδιου δικαστηρίου, το οποίο θα κληθεί ενδεχομένως να κρίνει επ' αυτής σύμφωνα με το άρθρο 12 του νομοσχεδίου. Αυτή η δυσχέρεια θα μπορούσε ενδεχομένως να αμβλυνθεί αν γίνει δεκτό ότι απόρριψη δικαστικής επικύρωσης δικαιολογείται μόνο αν η χειροτέρευση της θέσης ορισμένου πιστωτή είναι «προφανής».

2. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 6, «η σύμβαση αναδιάρθρωσης οφειλών δημιουργεί δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών από την κατάρτισή της. Ο οφειλέτης καταβάλλει ποσά και άλλα ανταλλάγματα σε μη συμβαλλόμενους πιστωτές σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών». Εξ άλλου, σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 8 εδ. (α), «η απόφαση για την επικύρωση καταλαμβάνει το σύνολο των απαιτήσεων του οφειλέτη που ρυθμίζονται στη σύμβαση αναδιάρθρωσης οφειλών, και δεσμεύει τον οφειλέτη και το σύνολο των πιστωτών, ανεξαρτήτως συμμετοχής τους στη διαπραγμάτευση ή τη σύμβαση αναδιάρθρωσης οφειλών».

Από τον συνδυασμό των δύο αυτών διατάξεων προκύπτει ότι, έως τη δικαστική επικύρωση, οι μη συμβαλλόμενοι πιστωτές αποκτούν δικαιώματα, αλλά δεν φέρουν υποχρεώσεις κατά τη σύμβαση. Αυτή η ρύθμιση αποβλέπει στην ορθολογική λειτουργία της σύμβασης αναδιάρθρωσης και, παράλληλα, θέτει το βάρος στον οφειλέτη να προχωρήσει αμέσως στην κατάθεση αιτήματος δικαστικής επικύρωσης. Σημειώνεται συναφώς ότι η αναστολή εκτέλεσης των αναγκαστικών μέτρων ισχύει από την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης και όχι από τη σύναψη της σύμβασης (άρθρο 12 παρ.3), ενώ δεν αποκλείεται στο ενδιάμεσο διάστημα να έχει ήδη λήξει η προγενέστερη αναστολή εκτέλεσης του άρθρου 13.

6. Επί του άρθρου 15

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 4, υφιστάμενες ρυθμίσεις οφειλών προς το Δημόσιο εντάσσονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης οφειλών όπως είχαν διαμορφωθεί, ενώ προβλέπεται δυνατότητα εξαίρεσης μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η εφαρμογή των ρυθμίσεων καθιστά αδύνατη την αναδιάρθρωση των οφειλών προς τους λοιπούς πιστωτές. Σημειώνεται ότι, κατά τούτο, το σχέδιο νόμου θέτει σε δυσμενέστερη θέση τους οφειλέτες που έ-

χουν ήδη υπαχθεί σε ρύθμιση οφειλών και είναι συνεπείς στην εξόφλησή τους (αντανακλαστικώς μάλιστα και τους πιστωτές αυτών), σε σχέση με τους οφειλέτες ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Αθήνα 26 Απριλίου 2017

Οι εισηγητές

Δρ Νικόλαος Παπασπύρου
Λέκτορας της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Δρ Χαράλαμπος Κύρκος
Προϊστάμενος του Τμήματος Κοινοβουλευτικής Ιστορίας
Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών